

Załącznik nr 1
do Uchwały nr .....
Rady Miasta Olsztyna
z dnia .....

**Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii**

dla Olsztyna na lata 2026-2029

SPIS TREŚCI

Tytuł	Strona
Wprowadzenie	3
Opis sytuacji w zakresie problemów uzależnień w Olsztynie	4
Cel strategiczny Programu	16
Cele szczegółowe Programu	16
Zadania Programu	19
Finansowanie realizacji Programu	21
Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	22

WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Olsztynie na lata 2026-2029 (zwany dalej: Gminnym Programem) jest zapisem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych gminy. Zadania te obejmują obszar profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, innych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, a także przeciwdziałania przemocy domowej oraz integracji społecznej osób uzależnionych i marginalizowanych. Zadania stanowią kontynuacją realizacji programu z lat ubiegłych.

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art.4¹ ust.2 określa sposób realizacji zadań prowadzonych na podstawie uchwalonego przez radę gminy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych, który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Zadania, o których mowa w art.10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii są prowadzone w ramach programu, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwanego dalej Gminnym Programem.

Zgodnie z zapisem art. 4¹ ust.2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151ze zm.) jako jednostkę odpowiedzialną za realizację zadań Gminnego Programu wskazuje się Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie (MZPiTU).

Gminny Program tworzony jest na podstawie systematycznych diagnoz i obserwacji prowadzonych w latach poprzednich, w ramach realizacji Narodowego Programu Zdrowia i określonego w nim celu operacyjnego nr 2: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Dodatkowo Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (zwaną dalej: Ustawą o wychowaniu w trzeźwości) nakłada na władze gminy obowiązek prowadzenia działań zmierzających do ograniczenia dostępności do napojów alkoholowych. Zaleca uwzględnienie w Gminnym Programie postanowień, odnoszących się do podejmowanych w mieście uchwał w sprawie określenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy (miasta), usytuowania miejsc sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych oraz godzin sprzedaży napojów alkoholowych. Postanowienia te wpisują się w kierunki prowadzonej przez miasto polityki wobec alkoholu, zbieżnej z rekomendacjami Ministerstwa Zdrowia oraz polityki zdrowotnej prowadzonej w tym zakresie w Unii Europejskiej. Dotyczą one głównie realizacji zadań związanych z ograniczaniem dostępności do alkoholu m.in. poprzez planowanie dochodzenia do osiągnięcia przelicznika 1 punktu sprzedaży napojów alkoholowych przypadającego na 1500 mieszkańców. Kolejnym postanowieniem jest interdyscyplinarność działań wielu podmiotów życia społecznego i gospodarczego miasta w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Postanowienie to wyraża się w prowadzeniu szkoleń dla przedstawicieli poszczególnych służb i instytucji miejskich, a także podmiotów działających na terenie miasta (m.in. przedsiębiorców prowadzących sklepy, lokale gastronomiczne z napojami alkoholowymi). Ważnym postanowieniem jest prowadzenie lokalnej, międzysektorowej polityki przeciwdziałania skutkom spożywania alkoholu. Postanowienie to odnosi się do włączania w realizację zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii m.in. sektorów pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i bezpieczeństwa.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości poszerza zakres działań gminy o elementy obejmujące przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Gminny Program zakłada przeprowadzenie diagnozy problemów dotyczących uzależnień behawioralnych (tj. m.in. kompulsywnych zachowań związanych z hazardem, seksem, korzystaniem z komputera, Internetu, pornografii, zakupów, pracy, odżywianiem) w celu opracowania działań zmierzających do rozwiązywania występujących problemów w w/w obszarze, poprzez działania profilaktyczne, warsztaty, programy terapeutyczne, konsultacje specjalistyczne.

Do zadań zmierzających do ograniczenia i rozwiązywania problemów dotyczących uzależnień behawioralnych należą:

- 1) inicjowanie, wspieranie i prowadzenie badań związanych z problematyką dotyczącą uzależnień behawioralnych,

- 2) organizowanie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi,
- 3) prowadzenie szkoleń dla specjalistów zajmujących się obszarem związanym z problematyką uzależnień behawioralnych.

Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień, jako jednostka budżetowa gminy, jest odpowiedzialny również za realizację zadań wynikających z Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla Olsztyna na lata 2024 – 2028

Schemat organizacyjny jednostki MZPiTU:

- Dział Profilaktyki przy al. Wojska Polskiego 8,
- Centrum Rozwiązywania Problemów Dzieci i Młodzieży przy ul. Pstrowskiego 36, w skład, którego wchodzi:
  - Punkt Pomocy „Promyk” przy ul. Pstrowskiego 36 oraz Pstrowskiego 40,
  - Punkt Interwencji Kryzysowej przy ul. Pstrowskiego 40,
  - Punkt Terapii przy ul. Metalowej 5,
  - Punkt Pomocy „Moc” przy ul. Towarowej 18P.
- Dział Administracyjno-Kadrowy przy ul. Metalowej 5,
- Dział Organizacyjny przy ul. Metalowej 5,
- Izba Wyrzeźwień – Ambulatorium dla Nietrzeźwych przy ul. Metalowej 5.

OPIS SYTUACJI W ZAKRESIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W OLSZTYNIE

Mapa problemów uzależnień i innych problemów społecznych opracowana na podstawie wyników badań oraz informacji z instytucji zajmujących się pomocą osobom uzależnionym oraz ich rodzinom.

1. Problemy wskazane w badaniach profesjonalnych wykonanych na zlecenie Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie:

- a) badanie „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z badań ankietowych zrealizowanych w Olsztynie w 2021 r.” (Europejski Program Badań Ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków ESPAD, przeprowadzony na próbie 2000 uczniów szkół średnich - pierwszych i trzecich klas)

Korzystanie z mediów społecznościowych i gier wideo

Analiza typowego dnia roboczego młodszej kohorty ujawnia najliczniejszą frakcję badanych, która korzysta z mediów społecznościowych 2-3 godziny dziennie (26,4%), mniej osób poświęca na tą aktywność ok. 4-5 godzin (24,1%). W przypadku typowego dnia weekendowego, dominują trzy frakcje badanych: najliczniejsza frakcja korzystających ponad 6 godzin dziennie (38,6%), następnie frakcja korzystających ok. 4-5 godzin (25,6%) oraz korzystających około 2-3 godziny dziennie (16,4%).

W starszej kohorcie, w typowym dniu roboczym, największy odsetek uczniów poświęca na korzystanie z mediów społecznościowych 2-3 godziny dziennie (30,6%) lub około 4-5 godzin dziennie (25,2%). Znacząca jest też frakcja korzystających z mediów społecznościowych dziennie ponad 6 godzin (24,0%). W trakcie weekendu dominuje korzystanie z mediów społecznościowych ponad 6 godzin dziennie (32,5%), następnie około 4-5 godzin dziennie (28,9%) lub 2-3 godziny dziennie (20,5%). Większa ilość czasu wolnego w weekend wydaje się sprzyjać dłuższemu korzystaniu z mediów społecznościowych, zwłaszcza w przypadku pierwszoklasistów. Uczniowie z Olsztyna nie wyróżniają się znacząco w województwie pod względem rozkładu czasu spędzanego w mediach społecznościowych w czasie ostatnich 7 dni przed badaniem.

Kolejna badana kwestia dotyczy symptomów nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, takich jak: Twitter, Facebook czy Skype.

W młodszej grupie 44,3% badanych twierdzi, że spędza za dużo czasu w tych mediach, około 41,7% jest zdania, że ich rodzice uważają, że poświęca na tą aktywność za dużo czasu. Co piąty (20,8%) ma zły humor, jeśli nie ma dostępu do tych mediów. W starszej kohorcie rozkład odpowiedzi jest podobny - analogiczne odsetki wynoszą 44,5%, 29,0% oraz 18,6%.

Liczba dni spędzonych na grach na urządzeniach elektronicznych w czasie ostatnich 7 dni

Uczniowie zostali także zapytani o symptomy nadmiernego korzystania z gier na urządzeniach elektronicznych, takich jak: komputer, smartfon, konsola. W młodszej grupie 23,7% badanych jest zdania, że ich rodzice uważają, że poświęcają na tę aktywność za dużo czasu, 18,9% badanych twierdzi, że spędza za dużo czasu na graniu w gry, a 11,8% badanych ma zły humor, jeśli nie ma dostępu do tych gier. W starszej grupie 16,5% badanych twierdzi, że ich rodzice uważają, że poświęcają oni na granie za dużo czasu, 14,2% badanych uważa, że spędza za dużo czasu na graniu w gry, a 7,4% badanych ma zły humor, jeśli nie ma dostępu do tych gier.

Częstotliwość stawiania pieniędzy w grach hazardowych w czasie ostatnich 12 miesięcy (odsetki badanych)

Potrzebę stawiania coraz większych pieniędzy wyraziło 9,5% uczniów klas pierwszych klas oraz 8,1% uczniów klas trzecich. Kłamanie w sprawie tego jak wiele się gra okazało się mniej rozpowszechnione, tylko ok. 3,5% uczniów przyznało się do tego zachowania. Porównanie wyników z Olsztyna z wynikami z całego województwa nie ujawnia istotnych różnic.

Uczniowie, którzy w Olsztynie zadeklarowali oba symptomy, stanowili wśród pierwszoklasistów 2,1%, a wśród trzecioklasistów – 2,8%. Analogiczne odsetki w województwie warmińsko-mazurskim nie różniły się istotnie od obserwowanych w mieście

Formy spędzania czasu wolnego

Wysoką pozycję w rankingu form spędzania wolnego czasu mają gry komputerowe – 86,9% pierwszoklasistów i 86,0% trzecioklasistów zadeklarowało o granie w te gry, a 31,7% oraz 27,8% spędza czas w ten sposób prawie codziennie.

Mniejszą popularnością wśród młodzieży cieszy się czytanie książek dla przyjemności (w młodszej kohorcie – 59,6%, w tym 8,2% prawie codziennie, oraz w starszej kohorcie – 64,1%, w tym 6,9% prawie codziennie). Najrzadziej badani przyznawali się do grania na automatach – 26,2% uczniów z młodszej kohorty oraz 21,4% ze starszej. Prawie codzienne granie raportowało tylko 1,7% badanych pierwszoklasistów oraz 1,6% uczniów klas trzecich.

Picie napojów alkoholowych wg płci

Wartość wskaźnika picia kiedykolwiek w życiu dla chłopców i dziewcząt w każdej z kohort nie różni się istotnie między sobą. Znaczące różnice między chłopcami i dziewczętami pojawiają się, gdy rozpatrujemy picie w czasie ostatnich 12 miesięcy oraz w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. W grupie pierwszoklasistów oba te wskaźniki są większe u dziewcząt niż u chłopców. Podobnie jest w starszej grupie, gdzie odsetek pijących dziewcząt jest wyższy niż analogiczny odsetek chłopców tylko gdy analizujemy picie w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

Wyniki te zdają się wskazywać na kontynuację procesu wyrównywania różnic we wzorach picia między dziewczętami i chłopcami, który wiązać można z procesem emancypacji dziewcząt. Tradycyjnie, picie alkoholu w naszej kulturze, to raczej domena mężczyzn. Wśród dorosłych mieszkańców naszego kraju spotykamy wielokrotnie więcej niepijących kobiet niż mężczyzn abstynentów. Wśród nastolatków proporcje te są niemal wyrównane, lub nawet z przewagą w grupie dziewcząt.

Konsumpcję poszczególnych typów napojów alkoholowych prześledzimy na przykładzie doświadczeń alkoholowych zebranych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Zarówno w pierwszych klasach, jak i wśród młodzieży starszej najwyższe odsetki konsumentów ma piwo, na drugim miejscu jest wódka, a dopiero na trzecim wino. Każdy z trzech typów napojów jest bardziej popularny w klasach trzecich niż w klasach pierwszych. Warto zauważyć, iż odsetki konsumentów piwa i konsumentów wódki są bardzo zbliżone do siebie, natomiast wina – znacznie niższe.

Picie poszczególnych napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wg płci

Wskaźnikiem wielkości konsumpcji przy jednej okazji każdego z napojów alkoholowych było pytanie o ilość wypitą przy ostatniej okazji konsumpcji napojów alkoholowych.

Wielkości spożycia przy jednej okazji piwa, wina i wódki oraz dwóch względnie nowych na naszym rynku napojów alkoholowych, tj. cydru i alkopopu, w obu kohortach są silnie zróżnicowane.

Typową ilością piwa konsumowaną przy jednej okazji przez uczniów młodszych jest od 0,5 litra do 1 litra (22,4%) lub poniżej 0,5 litra (20,1%). W klasach starszych dominująca jest frakcja pijących między 0,5 litra, a 1 litrem tego napoju (31,7%).

Silne upicie się tzn. wypicie tyle, żeby np. zataczać się, belkotać, nie pamiętać, co się działo

Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyła, chociaż raz w życiu, ponad jedna trzecia piętnasto-szesnastolatków (35,5%) i dwie trzecie uczniów ze starszej grupy (66,5%). Silne upicie stało się udziałem 30,4% pierwszoklasistów oraz 53,6% trzecioklasistów. W czasie ostatnich 30 dni w stanie silnego upicia się było 15,1% uczniów pierwszych klas 22,8% uczniów trzecich klas.

Używanie substancji kiedykolwiek w życiu

Należy także zwrócić uwagę na bardzo niskie, mieszczące się w wąskim przedziale 3,5-4,6%, rozpowszechnienie używania narkotyków w zastrzykach. Szczególny niepokój powinny budzić natomiast dość znaczne odsetki młodzieży eksperymentującej z alkoholem w połączeniu z lekami (7,1% w młodszej kohorcie i 10,6% w starszej). Z jeszcze większym rozpowszechnieniem mamy do czynienia, gdy analizujemy odsetki badanych przyjmujących łącznie alkohol z przetworami konopi (11,1% w młodszej kohorcie, 35,0% w starszej). Zwłaszcza w starszej kohorcie zwyczaj ten jest bardzo rozpowszechniony – większość badanych, którzy co najmniej próbowali marihuany lub haszyszu, łączyli chociaż raz te substancje z napojami alkoholowymi. Łączne przyjmowanie różnych substancji jest szczególnie niebezpieczne ze względu na ryzyko szkód zdrowotnych wzmacniane przez efekt możliwej interakcji między substancjami.

Porównanie wyników z Olsztyna z wynikami wojewódzkimi ujawnia istotne różnice jedynie w przypadku marihuany lub haszyszu w starszej kohorcie oraz leków uspokajających i nasennych używanych bez przepisu lekarza w młodszej kohorcie. W pierwszym przypadku obserwujemy większe rozpowszechnienie w Olsztynie niż w skali województwa, w drugim zaś mniejszy odsetek w mieście niż w całym województwie.

Rozpowszechnienie podejmowania prób z substancjami psychoaktywnymi innymi niż alkohol i tytoń zależne jest od płci tylko w przypadku kilku substancji.

Chłopcy z obu poziomów nauczania częściej niż dziewczęta deklarują próby używania przetworów konopi. Natomiast eksperymentowanie z lekami uspokajającymi i nasennymi oraz lekami przeciwbólowymi w celu odurzenia się znacząco bardziej rozpowszechnione jest wśród dziewcząt. Także próby łączenia alkoholu z tabletkami spotyka się częściej wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

W przypadku pozostałych substancji nie obserwujemy istotnych różnic między chłopcami i dziewczętami z wyjątkiem substancji wziewnych bardziej rozpowszechnianych wśród dziewcząt niż wśród chłopców w młodszej kohorcie, zaś wśród chłopców bardziej niż wśród dziewcząt w starszej kohorcie oraz alkoholu używanego łącznie z przetworami konopi częściej spotykanego u chłopców, niż u dziewcząt w starszej kohorcie.

Używanie nowych substancji psychoaktywnych

Używanie nowych substancji psychoaktywnych nie jest różnicowane przez płeć badanych. Odsetki używających wśród chłopców są podobne do odsetków obserwowanych u dziewcząt.

Do używania nowych substancji psychoaktywnych chociaż raz w życiu, przyznało się 6,9% pierwszoklasistów i 7,0% uczniów klas trzecich.

Odsetki aktualnych użytkowników są sporo niższe (wśród uczniów pierwszych klas – 5,7%, wśród uczniów trzecich klas – 8,2%). W czasie ostatnich 30 dni po substancje te sięgało tylko 4,1% pierwszoklasistów oraz 2,7% trzecioklasistów. Te niskie odsetki wiązać można ze znacznym ograniczeniem dostępności „dopalaczy” oraz szeroką akcją informującą o zagrożeniach związanych z używaniem tych substancji.

b) badanie „Używanie substancji psychoaktywnych przez mieszkańców Olsztyna – postawy, opinie, zachowania” Olsztyn, marzec 2018 r. (lokalna diagnoza problemów uzależnień, przeprowadzona na próbie 800 respondentów – dorosłych mieszkańców Olsztyna)

- W opinii największego odsetka badanych respondentów (85,0%) najpoważniejszym problemem współczesnego Olsztyna jest bezrobocie. Drugi pod względem wskazań problem miasta to zły stan zdrowia mieszkańców (81,8%), a trzeci – przemoc w rodzinie (81,3%). Przeważająca większość respondentów jako ważny dla miasta problem, wskazała również ubóstwo (79,5%), sytuację mieszkaniową (78,0%), alkoholizm (76,5%) i narkomanię (67,5%) oraz korupcję (69,3%).
- Alkoholizm jako problem konieczny do rozwiązania w pierwszej kolejności wskazała prawie co trzecia badana osoba (27,9%). Co piąty respondent wskazuje na konieczność zajęcia się zjawiskiem narkomanii (17,6%).

- Zdecydowana większość respondentów (80,9%) wyraża przekonanie, że pomaganie ofiarom przemocy w rodzinie jest obowiązkiem każdego człowieka. Być może ma to związek z faktem, że prawie co trzeci respondent był w swoim życiu świadkiem przemocy w rodzinie.
- Respondenci byli prawie jednomyślni (96,9%) w sformułowaniu opinii, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez sprawcę stanowi potencjalny czynnik wyzwalający przemoc domową.
- Tylko jedna na dziesięć badanych osób nie piła w swoim życiu piwa. W przypadku co trzeciej badanej osoby inicjacja alkoholowa przy użyciu piwa miała miejsce przed ukończeniem osiemnastego roku życia.
- 82,8% badanych spożyło w swoim życiu alkohol wysokoprocentowy. Doświadczenie takie ma za sobą prawie 91% mężczyzn i 76,0% kobiet. Co czwarta badana osoba po raz pierwszy wypijała alkohol wysokoprocentowy przed ukończeniem osiemnastego roku życia.
- Co dziesiąta badana osoba miała kiedykolwiek poczucie, że powinna ograniczyć swoje picie oraz czuła się nie w porządku, winna w związku ze swoim picciem.
- Znaczny odsetek osób badanych doświadczył w ciągu ostatniego roku różnych sytuacji, w których istotną rolę odgrywał alkohol. Prawie co trzeci respondent osobiście doznał zaczepki ze strony osoby pod wpływem alkoholu oraz zetknął się z nieszczęściem jakiejś rodziny, spowodowanym nadużywaniem alkoholu. Prawie co drugiemu respondentowi zdarzyło się, że osoba pod wpływem alkoholu zaczepiała go, zagadywała, używała wobec niego wulgarnych słów. Prawie równie często byli także świadkami bójek.
- Zdaniem ponad połowy respondentów (55,0%) handel alkoholem powinien podlegać kontroli.
- Opinie na temat skali spożycia alkoholu w Olsztynie na przestrzeni ostatnich lat są podzielone. Jednak jedynie 7,3% badanych uważa, że poziom konsumpcji zmalał.
- Co piąty badany stwierdził, że w Olsztynie są miejsca, w których można nielegalnie kupić alkohol.
- 80,5% badanych mieszkańców Olsztyna uznało za właściwe działania polegające na zaostrzeniu przepisów prawa w stosunku do osób, które popełniają przestępstwa pod wpływem alkoholu. Niewiele mniej (74,6%) popiera surowsze karanie sprzedawców, którzy sprzedają alkohol nieletnim.
- Zdecydowana większość badanych prezentuje pogląd, iż na picie wszystkich rodzajów alkoholi można zezwolić młodzieży dopiero po ukończeniu osiemnastego roku życia. Stosunkowo najmniej restrykcyjnie potraktowano piwo (67,9%), a najbardziej – alkohol wysokoprocentowy (76,3%).
- Zdecydowana większość respondentów uważa, że na terenie Olsztyna powinny być podejmowane działania profilaktyczne zapobiegające, zmniejszające sięganie po środki psychoaktywne, w tym alkohol.
- Co dziesiąty respondent posiadający prawo jazdy w ciągu ostatniego roku spotkał się z sytuacją, w której pojazdem kierowała osoba będąca pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej.
- Prawie co dziesiąty badany przyznał, że zdarzyło się mu/jej w ciągu życia kierować pojazdem mechanicznym pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej. Kierować pojazdem pod wpływem alkoholu zdarzyło się 15,6% mężczyzn i 4,8% kobiet;
- Badani respondenci, mieszkańcy Olsztyna, w zdecydowanej większości nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że picie niewielkich ilości alkoholu w czasie ciąży może mieć korzystny wpływ na przebieg ciąży i zdrowie dzieci. Wśród tych respondentek, które były w ciąży, 17,0% zdarzyło się wówczas pić piwo; wina napiło się w trakcie ciąży 18,8% badanych, a alkoholu wysokoprocentowego – 7,6%.
- Mniej niż połowie respondentek zdarzyło się, że podczas ciąży lekarz przestrzegał je przed piciem jakichkolwiek napojów alkoholowych z uwagi na ryzyko problemów zdrowotnych.
- Skala zażywania substancji psychoaktywnych w przypadku badanych respondentów jest nieporównywalnie mniejsza niż spożywanie przez nich napojów alkoholowych. Największą popularnością cieszy się marihuana; chociaż raz w życiu zażyło ją 27,9% respondentów. Leki uspokajające zażyło przynajmniej raz w życiu 16,6% badanych.
- W ciągu ostatniego roku największy odsetek badanych spośród tych, którzy zażyli kiedykolwiek jakieś substancje psychoaktywne przyjął leki uspokajające lub nasenne (45,6%), dopalacze (34,4%), substancje wziewne (30%) oraz marihuanę lub haszysz (28,5%).
- W miarę obniżania wieku, rośnie odsetek osób zażywających dopalacze i częstotliwość ich przyjmowania, a odsetek osób przyjmujących leki uspokajające rośnie wraz z wiekiem respondentów. Wraz z wykształceniem rośnie także częstotliwość przyjmowania leków uspokajających i nasennych.
- Inicjacja psychoaktywna zdecydowanej większości respondentów nastąpiła przed upływem ich 25 roku życia. Stosunkowo najpóźniej respondenci sięgają po leki uspokajające.
- Respondenci stwierdzili, że na terenie Olsztyna spośród wszystkich substancji psychoaktywnych najłatwiej jest zdobyć dopalacze (uważa tak prawie co trzeci badany).

- Skala problemu alkoholizmu na terenie Olsztyna jest nieporównywalnie większa niż narkomanii. Zjawisko to dotyczy w różny sposób i z różną intensywnością właściwie wszystkich środowisk społecznych, nie jest wyłącznie domeną osób wykluczonych. Dotychczasowe wysiłki zmierzające do ograniczenia tego zjawiska nie przyniosły satysfakcjonujących rezultatów. Powszechne przyzwolenia na picie, łatwy dostęp do alkoholu, brak świadomości i/lub możliwości alternatywnego stylu życia sprzyja trwałości tego zjawiska.
- c) Badanie „Używanie Alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 roku ESPAD”. Audytoryjne badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów pierwszych klas (wiek: 15-16 lat) oraz trzecich klas (wiek: 17-18 lat) naszego kraju.

Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

- Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Choć raz w ciągu całego swojego życia piło 72,9% uczniów z młodszej grupy i 91,3% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 39,1% piętnasto- szesnastolatków i 73,3% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino.

- Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 13,4% uczniów z młodszej kohorty i 24,3% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 67,9% uczniów młodszych i 40,9% uczniów starszych.

- Palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym. Choć raz w życiu paliło 38,6% pierwszoklasistów i 56,1% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 21,0% uczniów z grupy młodszej i 30,0% ze starszej. Palenie tytoniu jest obecnie podobnie rozpowszechnione wśród dziewcząt, jak i wśród chłopców.

- Picie napojów alkoholowych jest nieznacznie bardziej rozpowszechnione wśród chłopców, niż wśród dziewcząt, chociaż niektóre wskaźniki picia są już takie same.

- Jeszcze rzadziej zdarza się przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza. Takie doświadczenia, chociaż raz w życiu, stały się udziałem 17,9% uczniów z młodszej kohorty i 20,7% ze starszej kohorty. Sięganie po te leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

Wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem.

- Chociaż raz, w ciągu całego życia, używało tych substancji 16,9% młodszych uczniów i 33,1% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów klas pierwszych jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – także amfetamina (4,5%).

- Aktualne, okazjonalne używanie substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach pierwszych używa tych środków ponad 14,5% uczniów, w klasach trzecich – 23,7%. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 8,0% pierwszoklasistów i 10,7% uczniów trzecioklasistów używało marihuany lub haszyszu.

2. Statystyka dotycząca wskazanych problemów

Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Olsztynie

Rok	Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty”
2021	297
2022	326
2023	328
2024	323
2025*	160

* I półrocze 2025r.

Dane z Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie
dotyczące ilości interwencji podejmowanych wobec osób nietrzeźwych
z podziałem na kategorie

Rok	zakłócenie porządku publicznego, spoczynku nocnego	spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	interwencje wobec osób znajdujących się pod znacznym wpływem alkoholu (osoby leżące)	Łącznie
2021**	496	1042	405	1943
2022	301	795	360	1456
2023	205	881	278	1364
2024	289	1021	292	1602
2025*	126	698	214	1038

*dane do 19.08.2025 r.

**Po przyjęciu Uchwały Nr LI-976/18 z dnia 26 lipca 2018r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta Olsztyna wraz ze zmianami, która zaczęła obowiązywać od 04 września 2018r. wprowadziła na podstawie §3 ograniczenia sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w godzinach nocnych pomiędzy 22:00 a 06:00, widoczny spadek interwencji w latach 2022-2025 w stosunku do roku 2021

Dane z Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie
dotyczące „nietrzeźwych kierujących pojazdami”

Rok	Ilość przeprowadzonych badań na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu	Ilość nietrzeźwych kierujących pojazdami
2021	38998	229
2022	47748	289
2023	67568	293
2024	61730	223
2025*	49497	106

*dane do 19.08.2025r.

Dane z Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie
dotyczące ilości zdarzeń drogowych, gdzie sprawcą był „nietrzeźwy kierujący”

Rok	Ilość
2021	58
2022	126
2023	126
2024	118
2025*	37

*dane do 19.08. 2025r.

Dane z Izby Wyrzeźwień – Ambulatorium dla Nietrzeźwych (IW- AN)
w Olsztynie w latach 2012-2025

Rok	Liczba przyjęć ogółem	Liczba przyjęć kobiet	Liczba przyjęć mężczyzn	Liczb przyjęć nieletnich
2021	3313	239	3074	0
2022	3542	269	3273	0
2023	3522	341	3181	0
2024	3278	392	2886	1
2025*	1612	197	1415	0

*I półrocze 2025 roku

Dane dotyczące działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Olsztynie

Rok	Ilość wniosków do Komisji o zastosowanie leczenia	Ilość skierowań na badania biegłych	Ilość wniosków do Sądu o zastosowanie leczenia	Ilość opinii w sprawie lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu
2021	241	82	61	142
2022	289	82	55	160
2023	248	73	53	137
2024	250	52	33	151
2025*	144	23	11	81

*I półrocze 2025 r.

Dane dotyczące rynku napojów alkoholowych
pozyskane z Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Olsztyna

Rok	Liczba mieszkańców/ jeden punkt sprzedaży alkoholu pow. 18%	Ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż oraz podawanie napojów alkoholowych	Ilość cofniętych zezwoleń	Liczba spraw skierowanych przez gminę do sądu w związku ze sprzedażą alkoholu nieletnim
2021	413	469	0	0
2022	451	410	0	0
2023	470	363	3	0
2024	434	391	0	0
2025*	400	202	0	0

*I półrocze 2025 r.

Zwiększająca się liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów zawierających pow. 18 % alkoholu w latach 2022-2023 informuje o tym, że mocniejsze alkohole stają się mniej dostępne. Zalecenia Unii Europejskiej i WHO (Światowa Organizacja Zdrowia), wskazują jako bezpieczny wskaźnik liczbę 1000-1500 mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych. W latach 2021 – 2025 w Olsztynie cofnięto 3 zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Pomoc udzielana uzależnionym mieszkańcom Olsztyna oraz ich rodzinom

- a) instytucje oferujące pomoc terapeutyczną:

Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień - Centrum Rozwiązywania Problemów Dzieci i Młodzieży – Punkt Terapii, Punkt Pomocy Promyk, Punkt Interwencji Kryzysowej, Punkt Pomocy MOC

- **terapia indywidualna i grupowa w zakresie uzależnienia od:**
- **substancji:**
  - alkoholu (po ukończeniu podstawowego programu terapii w placówkach ochrony zdrowia),

- nikotyny, narkotyków, innych środków psychoaktywnych
- **czynności (uzależnienia behawioralne):**
  - hazardu,
  - komputera/Internetu,
  - zakupów
  - kompulsywnych zachowań seksualnych
- **dla członków rodzin osób uzależnionych:**
  - psychoterapia współuzależnienia,
  - psychoterapia Dorosłych Dzieci Alkoholików / Dorosłych Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych,
  - konsultacje dla rodziców osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.
  - prowadzenie grup wsparcia dla osób współuzależnionych
- **dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnienia chemicznego (alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych)**
- **dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień behawioralnych**
- **dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem przemocy**
  - indywidualne konsultacje specjalistyczne
  - indywidualne konsultacje psychologiczne
  - zajęcia socjoterapeutyczne
  - zajęcia psychoedukacyjne
  - programy profilaktyczne rekomendowane
  - programy profilaktyczne
  - grupy wsparcia
  - treningi umiejętności społecznych

Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie

Oddział Leczenia Zespołów Abstynencyjnych, m.in.:

- leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych,
- leczenie psychoz alkoholowych,
- detoksykacja,
- wydawanie opinii sądowo – psychiatrycznych.

Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu (z Pododdziałem Dziennym), m. in.:

- realizacja programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu,
- świadczenia indywidualne udzielane osobom uzależnionym,
- działania konsultacyjno – edukacyjne dla członków rodzin osób uzależnionych,

NZOZ Przychodnia Psychoterapii, Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Olsztynie

- psychoterapia, poradnictwo dla osób oraz rodzin z problemem narkotykowym,
- psychoterapia osób uzależnionych od alkoholu utrzymujących abstynencję,
- grupy edukacyjno – motywujące dla osób skierowanych na leczenie przez Sąd Rodzinny,
- oddział dzienny uzależnień bliżej nie scharakteryzowanych,
- program metadonowy dla osób uzależnionych od heroiny.

Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna w Olsztynie

- konsultacje indywidualne,
- interwencje kryzysowe,
- interwencje socjalne,
- działania środowiskowe,
- warsztaty psychospołeczne,
- grupa osobistego rozwoju,
- grupa zapobiegania nawrotom,
- sesje diagnostyczne – program CANDIS,
- sesje indywidualne CANDIS,
- zajęcia warsztatowe w szkołach

Statystyka dotycząca działań podejmowanych przez wyżej wymienione instytucje w latach 2021 – 2025

Centrum Rozwiązywania Problemów Dzieci i Młodzieży MZPiTU w Olsztynie													
Rok	Punkt Terapii				Punkt Pomocy Promyk		Punkt Pomocy „Moc”		Punkt Interwencji Kryzysowej		Łącznie przyjętych w CRPDiM		
	Osoby dorosłe z problemem uzależnienia		Rodziny z dziećmi eksperymentującymi		Osoby dorosłe	Dzieci i młodzież	Osoby dorosłe	Dzieci i młodzież	Osoby dorosłe	Dzieci i młodzież	Osoby dorosłe	Dzieci i młodzież	
	Osoby uzależnione**	Osoby współuzależnione	Osoby dorosłe	Dzieci i młodzież									
2021	233	60	114	106	133	148	9	30	-	-	256	284	
2022	87	43	173	126	81	91	11	28	-	-	265	245	
2023	106	46	209	142	124	93	0	27	-	-	333	262	
2024	85	29	199	135	138	96	7	28	-	-	344	259	
2025*	35	18	102	115	79	75	7	17	11	8	199	215	

*I półrocze 2025r.

** uzależnienia od substancji (alkohol, narkotyki i inne środki psychoaktywne), uzależnienia behawioralne (hazard, korzystanie z sieci, kompulsywne zachowania seksualne, zakupy).

Rok	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego		
	Osoby dorosłe z problemem uzależnienia		Dzieci i młodzież
	Osoby uzależnione**	Osoby współuzależnione	
2021	885	Nie realizuje świadczeń	Nie realizuje świadczeń
2022	1376	Nie realizuje świadczeń	Nie realizuje świadczeń
2023	1469	Nie realizuje świadczeń	Nie realizuje świadczeń
2024	1526	Nie realizuje świadczeń	Nie realizuje świadczeń
2025*	787	Nie realizuje świadczeń	Nie realizuje świadczeń

*I półrocze 2025 roku

Rok	NZOZ – Przychodnia ul. Puszkina 13		
	Osoby dorosłe z problemem uzależnienia		Dzieci i młodzież
	Osoby uzależnione**	Osoby współuzależnione	
2021	663	467	Nie realizuje świadczeń
2022	796	350	Nie realizuje świadczeń
2023	350	450	Nie realizuje świadczeń
2024	743	463	Nie realizuje świadczeń
2025*	582	331	Nie realizuje świadczeń

*I półrocze 2025 roku

Poradnia Profilaktyczno – Konsultacyjna Stowarzyszenie Monar w Olsztynie					
Rodzaj zajęć	Ilość osób				
	2021	2022	2023	2024	2025*
Konsultacje indywidualne	81	b. d	b. d	48	24
Interwencje kryzysowe	172	48	48	48	24
Interwencje socjalne	113	0	0	0	12
Działania środowiskowe	100	40	40	40	20

Warsztaty psychospołeczne	0	12	12	12	8
Grupa osobistego rozwoju	0	8	8	9	9
Grupa zapobiegania nawrotom	23	9	9	8	9
Sesje diagnostyczne – program CANDIS	24	b.d	b.d	b.d	b.d
Sesje indywidualne CANDIS	12	b.d	b.d	b.d	b.d
Zajęcia warsztatowe w szkołach (woj. warmińsko-mazurskie)	80	20	20	0	0

*I półrocze 2025 roku

b) instytucje udzielające pomocy finansowej i materialnej rodzinom z problemami alkoholowymi:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie

Dane dotyczące udzielania pomocy finansowej i materialnej osobom i rodzinom z problemem alkoholowym

Rok	Ilość środowisk
2021	711
2022	662
2023	691
2024	634
2025*	461

*I półrocze 2025r.

c) organizacje pozarządowe i instytucje działające na terenie Olsztyna w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień

Warmińsko – Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie Sukurs:

- realizacja programów pomocy dla rodzin z problemem używania substancji psychoaktywnych,
- realizacja programów terapeutycznych dla osób używających substancje psychoaktywne,

Chrześcijańska Misja Pomocy Ludziom Uzależnionym Misja Nowa Nadzieja

- program edukacyjno – wspierający dla uzależnionych podopiecznych olsztyńskiego Schroniska dla Bezdomnych,

Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie

- świadczenie usług służących reintegracji społecznej oraz zawodowej osobom bezrobotnym, bezdomnym, osobom z problemem uzależnienia oraz innym znajdującym się w kryzysowej sytuacji.

Wyżej wymienione organizacje i instytucje działają przy merytorycznym oraz finansowym wsparciu Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie.

Rok	Liczba uczestników ogółem	W tym liczba osób uzależnionych od alkoholu	W tym liczba osób uzależnionych od alkoholu po zakończeniu terapii	W tym liczba osób będących w trakcie terapii uzależnień	Liczba osób, które zakończyły realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego
2021	112	29	29	1	37
2022	121	26	24	0	39
2023	99	45	16	0	44
2024	118	44	15	0	38
2025*	103	34	17	2	43

*I półrocze 2025r.

CEL STRATEGICZNY PROGRAMU

Ograniczenie skali używania alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych, a także występowania uzależnień behawioralnych oraz problemów społecznych bezpośrednio z nimi związanych.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Zwiększenie skuteczności nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej poprzez:

1) aktywizację zasobów (intelektualnych, duchowych, finansowych, materialnych, in.) oraz integrację wszystkich potencjalnych sojuszników, ruchów trzeźwościowych, organizacji, instytucji, osób fizycznych;

Wskaźniki: liczba aktywnych podmiotów, ilość działań i przedsięwzięć integrujących;

2) koncentrowanie i kompleksowość działań we wszystkich środowiskach (przedszkola, szkoły, rodzina, środowiska rówieśnicze) obejmujących wzmacnianie czynników chroniących i eliminowanie czynników ryzyka;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów przedszkolnych, szkolnych, rodzinnych i wychowawczych, rówieśniczych, liczba uczestników tych programów, liczba realizatorów;

3) doskonalenie i integrowanie treści programów profilaktyki problemowej zapobiegającej szerokiemu spektrum zachowań ryzykownych;

Wskaźniki: liczba zgłoszonych do realizacji programów o udoskonalonej i zintegrowanej treści programowej;

4) doskonalenie metod i form oddziaływań profilaktycznych oraz stosowanie skutecznych strategii profilaktycznych;

Wskaźniki: liczba szkoleń/warsztatów umożliwiających zwiększenie kompetencji realizatorów działań profilaktycznych, liczba osób, którzy podwyższyli swoje kwalifikacje, liczba programów zawierających nowe metody i formy oddziaływań;

5) wprowadzanie pilotażowych programów pracy z młodzieżą, osobami dorosłymi tj. programów profilaktycznych dotyczących problemu uzależnień behawioralnych;

Wskaźniki: liczba programów, liczba uczestników, wyniki ewaluacji informujące, w jakim stopniu oraz w jakim zakresie osiągnięto cele programowe;

6) monitorowanie działań profilaktycznych;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań monitorujących, liczba uczestników, ilość przeprowadzonych ewaluacji poszczególnych działań, wysokość środków przeznaczonych na realizację działań.

Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych poprzez:

1) dokonywanie systematycznej i ciągłej diagnozy stanu problemów alkoholowych, problemów dotyczących uzależnień behawioralnych na poziomie gminy i zapoznanie z jej wynikami społeczności i decydentów;

Wskaźniki: ilość przeprowadzonych badań i diagnoz, liczba prezentacji wyników i ilość ich odbiorców;

2) edukowanie i informowanie, w tym edukacja publiczna na temat działania alkoholu, społecznych uwarunkowań jego używania oraz edukacja specjalistyczna na temat problemów alkoholowych, a także problemów dotyczących uzależnień behawioralnych i sposobów ich rozwiązywania, skierowane do osób sprawujących funkcje publiczne, urzędników samorządowych, dziennikarzy, duchownych, nauczycieli, pracowników służby zdrowia, trenerów sportowych, działaczy organizacji pozarządowych;

Wskaźniki: ilość medialnych akcji informacyjnych, ilość zrealizowanych edukacyjnych programów profilaktycznych adresowanych do ogółu odbiorców, liczba uczestników, ilość spotkań edukacyjnych i szkoleń poszczególnych grup zawodowych;

3) promowanie zdrowego stylu życia, m.in. poprzez kampanie, festyny, imprezy dla mieszkańców Olsztyna, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży;

Wskaźniki: liczba kampanii, liczba imprez, liczba uczestników, liczba realizatorów;

4) zwiększanie świadomości na temat problemów uzależnień w środowiskach akademickich;

Wskaźniki: liczba podejmowanych akcji i kampanii informacyjnych, liczba wydawnictw na temat problemów uzależnień rozpowszechnianych na olsztyńskich uczelniach, liczba seminariów, konferencji na temat problemów uzależnień, liczba prac badawczych realizowanych wspólnie z instytucjami miejskimi.

Ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży, poprzez:

1) edukowanie, kształtowanie społecznie akceptowanych postaw i przekonań poprzez ograniczenia reklamy, lobbingu, zezwoleń;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, szkoleń, warsztatów, liczba uczestników;

2) działania służb oraz innych podmiotów i osób mające na celu zmniejszenie dostępu osób nieletnich do alkoholu poprzez szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych oraz poprzez kontrole sklepów i lokali gastronomicznych pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwłaszcza zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, ilość przeprowadzonych kontroli, wyniki otrzymane z porównania z wynikami poprzednich kontroli.

Ograniczenie spożycia napojów alkoholowych przez mieszkańców Olsztyna poprzez:

1) realizację programów profilaktyki uniwersalnej skierowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba uczestników;

2) pracę z rodzicami i wychowawcami w kierunku przyjęcia przez nich efektywnych postaw profilaktycznych, opracowanie i wprowadzenie w życie skutecznych programów profilaktycznych proporcjonalnie do potrzeb i sytuacji rozwojowych, mających na celu podniesienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży;

Wskaźniki: ilość programów, spotkań, warsztatów, wywiadówek profilaktycznych z rodzicami i nauczycielami, ilość uczestników, ilość realizatorów;

3) promowanie abstynencji i bezpiecznego sposobu używania napojów alkoholowych (bez nadużywania i upojenia), edukacja społeczna w zakresie skutków upijania się, programy profilaktyczne wśród dorosłych w każdym dostępnym środowiskach;

Wskaźniki: ilość przekazów edukacyjnych, ilość realizatorów, ilość odbiorców.

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób mających problemy związane z używaniem alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, czy zachowaniami kompulsywnymi, zwłaszcza dla osób uzależnionych, poprzez:

1) udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej, terapeutycznej;

Wskaźniki: ilość przeprowadzonych konsultacji specjalistycznych, zajęć terapeutycznych, warsztatów, treningów, liczba ich uczestników, w tym liczba osób kończących terapię;

2) działania z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowanej do dzieci i młodzieży oraz ich rodzin;

Wskaźniki: liczba osób uczestniczących w programach profilaktyki selektywnej i wskazującej, ilość programów integracyjnych.

Zwiększanie dostępności pomocy rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi, w szczególności ochrony przed przemocą domową, poprzez:

1) prowadzenie specjalistycznej pomocy dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy domowej;

Wskaźniki: liczba udzielonych specjalistycznych porad/konsultacji, liczba przeprowadzonych indywidualnych konsultacji specjalistycznych/zajęć terapeutycznych, liczba spotkań grupowych psychoedukacyjnych, liczba przeprowadzonych interwencji w sytuacji zagrożenia dziecka, liczba osób dorosłych korzystających z pomocy, liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą, liczba osób udzielających pomocy;

2) realizację programów wspierania rodziny w sytuacjach kryzysowych, w tym przemocy domowej;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba osób/rodzin objętych programami, liczba realizatorów programów;

3) prowadzenie programów i konsultacji edukacyjnych służących zwiększaniu kompetencji i umiejętności wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą domową i będących w sytuacjach kryzysowych;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba przeprowadzonych konsultacji, liczba osób, które wzięły udział w programach, liczba osób korzystających z konsultacji, liczba realizatorów programów, liczba osób przeprowadzających konsultacje;

4) zapewnienie konsultacji specjalistycznych, psychoterapii, pomocy prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi; problemem przemocy;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych konsultacji, form terapii, pomocy prawnej, liczba osób korzystających z tych form pomocy, liczba podmiotów współpracujących.

5) zapewnienie funkcjonowania placówkom wsparcia dziennego poprzez dofinansowanie zadań mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy dzieciom, młodzieży, rodzicom z rodzin dotkniętych problemem uzależnień i problemem przemocy korzystającym z oferty placówek;

Wskaźniki: ilość dzieci, młodzieży, rodziców korzystających z oferty placówek wsparcia dziennego, ilość i rodzaj prowadzonych zajęć grupowych, ilość i rodzaj prowadzonych konsultacji specjalistycznych.

Zwiększenie skuteczności współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej poprzez:

1) udzielanie pomocy merytorycznej oraz organizacyjnej podmiotom realizującym zadania Gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i wybranych zadań Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej;

Wskaźniki: liczba spotkań/szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, liczba podmiotów;

2) podejmowanie działań promujących instytucje i osoby pracujące na rzecz trzeźwości, rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałania przemocy, wzbudzanie zainteresowania społecznego tą tematyką;

Wskaźniki: ilość działań promocyjnych, ilość podmiotów wyróżnionych, zasięg społecznego odbioru.

ZADANIA PROGRAMU

Zadanie 1.

Działalność Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie:

1. ponoszenie kosztów zatrudnienia specjalistów,
2. sprawowanie nadzoru, koordynacja działań i opieka merytoryczna nad prawidłową realizacją zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
3. koszty utrzymania oraz administrowania budynkami,
4. ponoszenie części kosztów związanych z zapewnieniem opieki socjalno-bytowej i bezpieczeństwa osobom nietrzeźwym przebywającym w Izbie Wytrzeźwień – Ambulatorium dla Nietrzeźwych, w tym opieki medycznej oraz innych niezbędnych świadczeń wymaganych odrębnymi przepisami,
5. wykonywanie niezbędnych prac remontowych, adaptacyjnych, modernizacyjnych i inwestycyjnych w budynkach przy al. Wojska Polskiego 8, ul. Pstrowskiego 36, Pstrowskiego 40; ul. Metalowej 5, ul. Towarowej 18 P oraz wyposażanie w niezbędny sprzęt.

Zadanie 2.

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi:

1. Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz od zachowań kompulsywnych w następujących formach:
  - a) konsultacje specjalistów,
  - b) zajęcia edukacyjne, w tym warsztaty i treningi,
  - c) pomoc i wsparcie psychologiczne,
  - d) zajęcia będące alternatywą wobec używania substancji psychoaktywnych wspomagające proces zdrowienia,
  - e) wspieranie osób uzależnionych po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej,
  - f) pomoc udzielana osobom uzależnionym od narkotyków, hazardu, Internetu, nikotyny i innych zachowań kompulsywnych,
  - g) współpraca z innymi instytucjami i organizacjami w realizacji programów edukacyjno-korekcyjnych dla kierowców, którzy utracili prawo jazdy w związku z prowadzeniem pojazdów w stanie nietrzeźwości,
  - h) działania z zakresu integracji społecznej, w tym aktywizacja zawodowa,
  - i) dofinansowywanie realizacji programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych, w których uczestniczą mieszkańcy Olsztyna przebywający w zakładach karnych oraz opuszczające zakłady karne.
2. Organizowanie, współorganizowanie konferencji, seminariów, szkoleń oraz innych form podnoszących poziom kwalifikacji i kompetencji specjalistów z zakresu terapii uzależnień.

Zadanie 3.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych oraz występowaniem uzależnień behawioralnych, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową:

1. Działania na rzecz rodzin z problemem przemocy:
  - a) upowszechnianie wiedzy na temat zjawisk przemocy w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym: działania informacyjno-edukacyjne, społeczne i medialne kampanie edukacyjne,
  - b) udzielanie pomocy poprzez: poradnictwo, wsparcie psychologiczne, edukację, psychoedukację, psychoterapię, konsultacje specjalistyczne, mediacje rodzinne, socjoterapię,
  - c) udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje problem dysfunkcji wychowawczych związanych z problemem przemocy domowej poprzez: zajęcia edukacyjne, warsztaty umiejętności życia w rodzinie, uczestnictwo w Szkole dla Rodziców, poradnictwo oraz wykłady,
  - d) prowadzenie edukacji publicznej zwiększającej świadomość rodziców i opiekunów w wychowaniu dzieci i młodzieży, korygującej postawy rodzicielskie,
  - e) rozwijanie systemu edukacji zwiększającej wiedzę i umiejętności profesjonalistów oraz rodziców z zakresu przemocy domowej, przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy,
  - f) realizacja założeń Gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, jako zadania własnego gminy, wynikającego z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, tworzonego w oparciu

o Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla Olsztyna na lata 2024 – 2028.

2. Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz występowaniem zachowań kompulsywnych, poprzez:
  - a) konsultacje specjalistów,
  - b) zajęcia edukacyjne,
  - c) warsztaty umiejętności życiowych,
  - d) treningi zachowań,
  - e) poradnictwo,
  - f) psychoterapię,
  - g) socjoterapię.
3. Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą domową, poprzez organizację wolnego czasu i wypoczynku.
4. Dofinansowanie kosztów związanych z funkcjonowaniem placówek wsparcia dziennego wspierających dzieci, młodzież, rodziców z rodzin, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, uzależnień behawioralnych, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych oraz występowaniem problemu przemocy tj.:
  - a) indywidualne konsultacje specjalistów,
  - b) zajęcia edukacyjne, zajęcia grupowe,
  - c) treningi, warsztaty umiejętności życiowych,
  - d) pozostałe koszty funkcjonowania placówek wsparcia dziennego.

Zadanie 4.

Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży:

- 1) Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia na wszystkich trzech poziomach: profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, w tym:
  - a) programów o potwierdzonej skuteczności ujętych w systemie programów rekomendowanych,
  - b) programów informacyjno – edukacyjnych,
  - c) programów środowiskowych,
  - d) programów rówieśniczych,
  - e) programów socjoterapeutycznych oraz innych programów zawierających elementy terapii,
  - f) programów adresowanych do tzw. „grup ryzyka”, m. in.: realizacja programów interwencyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym,
  - g) programów alternatywnych z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych,
  - h) programów nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej z zastosowaniem skutecznych strategii profilaktycznych oraz rozwiązań nowatorskich,
  - i) programów edukacyjnych dla rodziców i wychowawców,
  - j) programów realizowanych w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii oraz wakacji,
  - k) prowadzenie edukacji publicznej, także we współpracy z mediami, organizowanie i udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach, upowszechnianie informacji dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież, nadmiernego upijania się przez dorosłych, szkód picia alkoholu przez kobiety w ciąży,
  - l) promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno – kulturalnych, kampanii społecznych adresowanych do mieszkańców Olsztyna,
  - m) prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego,
  - n) prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,

- o) szkolenie kadr, organizowanie, współorganizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji i kompetencji realizatorów działań z zakresu profilaktyki zintegrowanej oraz problematyki uzależnień,
- p) organizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji oraz kompetencji wychowawców, nauczycieli, realizatorów z zakresu problematyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy,
- q) wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych (między innymi „dopalaczy” oraz innych środków odurzających), działań w kierunku ograniczenia reklamy napojów alkoholowych, ograniczenia dostępności alkoholu, we współpracy ze służbami miejskimi,
- r) prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą w rodzinie, sporządzanie diagnozy problemów społecznych,
- s) opracowywanie, wykonywanie materiałów służących realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień,
- t) zakup materiałów, wydawnictw, prasy do realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień,
- u) inne działania z zakresu profilaktyki.

Zadanie 5.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

- 1) Współpraca z olsztyńskimi uczelniami wyższymi w zakresie określonym podpisanymi porozumieniami, obejmującymi m.in.:
  - a) współpracę w ramach edukacji, w tym możliwość organizowania i dofinansowywania zajęć z zakresu problematyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej oraz możliwość dofinansowania konsultacji, poradnictwa i wsparcia indywidualnego w punktach pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
  - b) pomoc merytoryczną dla studentów zainteresowanych problematyką uzależnień, w tym współorganizowanie praktyk studenckich,
  - c) wspieranie inicjatyw uczelnianych w zakresie promocji zdrowego stylu życia oraz działań badawczych uczelni w obszarze uzależnień i organizacji konferencji naukowych – dofinansowywanie działań, publikacji i opracowań.
- 2) Współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego przy prowadzeniu kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Zadanie 6.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Olsztynie. Ponoszenie kosztów administracyjnych związanych z obsługą jej ustawowych zadań.

Zadanie 7.

Podjęmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Zadanie 8.

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie Centrum Integracji Społecznej.

FINANSOWANIE REALIZACJI PROGRAMU

Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

- 1) środki finansowe na realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z dochodów budżetu gminy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

- 2) zadania realizowane w ramach Gminnego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych oraz innych źródeł.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Wynagrodzenie w wysokości 100 zł za każde posiedzenie przysługuje członkom Komisji za uczestnictwo i pracę w posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zespołów problemowych.
2. Potwierdzeniem uczestnictwa w posiedzeniu Komisji i pracach zespołów problemowych jest podpisana lista obecności, która jest jednocześnie podstawą do dokonania wypłaty wynagrodzenia.
3. Wypłata wynagrodzenia następuje jeden raz w miesiącu, na koniec danego miesiąca.